

Sgiliau/Cysyniadau Allweddol 'Hanes'

Rhai enghreifftiau Cynnydd (CS - CA2)

Sgil/Cysyniadau Allweddol 'Hanes'	Camau Cynnydd 1&2 (CS)	Camau Cynnydd 2&3 (CA2)
Ymwybyddiaeth Gronolegol	Rwy'n dechrau deall fod rha pethau wedi digwydd yn yn y gorffennol, rhai yn y presennol, ac y bydd mwy yn digwydd yn y dyfodol (geirfa – amser, cloc, diwrnodau, misoedd, blynyddoedd, tymor, ddoe, heddiw, fory) (YHSB4)	- Rwy'n gallu rhoi digwyddiadau mewn trefn (e.e. llinell amser), ac yn dechrau deall y gellir rhannu'r gorffennol i gyfnodau ac amser (YHSB4) - Rwy'n gallu defnyddio'r geiriau allweddol priodol i amcangyfrif, mesur a disgrifio treigl amser (YHSB4)
Gwybodaeth a Dealltwriaeth Hanesyddol	- Rwy'n dechrau adnabod digwyddiadau pwysig sydd wedi digwydd i mi yn y gorffennol (YHSB4) - Rwy'n gallu adnabod pethau tebyg a gwahanol ym mywydau pobl, yn y gorffennol a'r presennol (YHSB 4) - Rwy'n dechrau deall bod gan fy ngweithredoedd i, a gweithredoedd pobl eraill, ganlyniadau (YHSB5)	- Rwy'n gallu adnabod gwahaniaethau rhwng ffordd o fyw mewn gwahanol gyfnodau (YHSB4) - Rwy'n gallu nodi pobl allweddol a disgrifio digwyddiadau o fewn ac ar draws cyfnodau (YHSB2) - Rwy'n gallu disgrifio ac esbonio pethau tebyg a gwahanol ym mywydau pobl, yn y gorffennol a'r presennol (YHSB4) - Rwy'n deall pam mae pobl wedi gwneud pethau, beth achosodd ddigwyddiadau penodol a chanlyniadau'r digwyddiadau hynny. (YHSB4)
Dehongliadau o hanes	Rwy'n gallu adnabod rhai ffyrdd sut mae'r gorffennol wedi cael ei ddehongli a'i gynrychioli (YHSB2)	- Rwy'n gallu nodi'r gwahanol ffyrdd o gynrychioli a dehongli'r gorffennol.(YHSB2) - Rwy'n gallu gwahaniaethau rhwng 'ffaith' a 'barn', gan gynnig rhai rhesymau dros hyn yn seiliedig ar dystiolaeth/gwybodaeth (YHSB2)

Ymholi hanesyddol	• Rwy'n gallu gofyn ac ateb rhai cwestiynu perthnasol am y gorffennol (YHSB1) • Rwy'n dechrau cynllunio'r dull ymchwilio i'w ddefnyddio, gan awgrymu rhai ffyrdd o ganfod gwybodaeth berthnasol (YHSB1) • Rwy'n dechrau defnyddio ffynonellau, e.e. arteffactau, adeiladau a safleoedd, oedolion yn trafod eu gorffennol eu hunain, ffynonellau gweledol, data a ffynonellau ysgrifenedig priodol, ffynonellau digidol (YHSB2/YHSB5)	• Rwy'n gallu gofyn ac ateb cwestiynu perthnasol am y gorffennol (YHSB1) • Rwy'n gallu cynllunio'r dull ymchwilio i'w ddefnyddio, gan awgrymu ffordd o ganfod gwybodaeth berthnasol (YHSB1) • Rwy'n gallu defnyddio ystod o ffynonellau, e.e. arteffactau, adeiladau a safleoedd, oedolion yn trafod eu gorffennol eu hunain, ffynonellau gweledol, data a ffynonellau ysgrifenedig priodol, ffynonellau digidol (YHSB2/YHSB4/5) • Rwy'n gallu myfyrio ar fy nghanfyddiadau a'r dull ymchwilio a ddefnyddiwyd (YHSB1)
Trefnu a chyfathrebu	• Rwy'n gallu gyda chymorth, dewis, cofnodi, a threfnu gwybodaeth hanesyddol. (YHSB 1) • Rwy'n dechrau cyfleu syniadau, safbwyntiau a chasgliadau mewn amrywiaeth o ffyrdd, gan gynnwys graffiau, siartiau, ysgrifennu estynedig, cyflwyniadau gweledol, digidol, llafar (YHSB1)	• Rwy'n gallu dewis, cofnodi, a threfnu gwybodaeth hanesyddol yn fwyfwy annibynnol (YHSB1) • Rwy'n gallu cyfleu syniadau, safbwyntiau a chasgliadau yn fwyfwy annibynnol mewn amrywiaeth o ffyrdd, gan gynnwys graffiau, siartiau, ysgrifennu estynedig, cyflwyniadau gweledol, digidol, llafar (YHSB1)

Key Historical Skills/Concepts

Examples of Progression (FP to KS2)

Key Historical Skill/Concepts	Progression Steps 1&2 (FP)	Progression Steps 2&3 (KS2)
Chronological awareness	I'm beginning to understand that some events have happened in the past, other events are happening in the present and that more events will happen in the future (vocabulary – clock, days, months, year, seasons, now, then) (WM4)	- I can sequence events (use timelines) to understand that the past can be divided into periods of time (WM4) - I can use appropriate key words to estimate and describe the passage of time (WM4)
Historical Knowledge & Understanding	- I'm beginning to identify important events that have happened to me in the past (WM4) - I can recognise similarities and differences between people's lives, both in the past and the present (WM4) - I'm beginning to understand that my actions and those of others have causes and effects (WM4/WM5)	- I can identify differences between ways of life at different times (WM4) - I can describe and explain similarities and differences between people's lives both in the past and present (WM3/4/5) - I can understand why people did things, what caused specific events and the consequences of those events (WM4)
Interpretations of History	I can identify some ways in which the past is represented and interpreted (WM2)	- I can identify the ways in which the past is represented and interpreted (WM2) - I can distinguish between 'fact' and 'opinion', giving evidence/knowledge-based reasons for this (WM4)
Historical Enquiry	- I can ask and answer some questions about the past (WM1) - I can plan, with support, the investigative	- I can ask and answer questions about the past (WM1) - I can plan the investigative approach

	approach to be used, and I am beginning to suggest how to find relevant information (WM1/WM2) • I can use sources, e.g., artefacts, buildings and sites, adults talking about their own past, visual sources, data and appropriate written sources, digital sources (WM1/WM2) • I'm beginning to reflect on my findings and the investigative approach used (WM1)	to be used, suggesting how to find relevant information (WM1/WM2) • I can use a range of sources, e.g., artefacts, buildings and sites, adults talking about their own past, visual sources, data and appropriate written sources, digital sources (WM1/WM2) • I can reflect on my findings and the investigative approach used (WM1)
Organisation and Communication	• With support, I can select, record, and organise historical information (WM1) • I'm beginning to communicate my ideas, opinions, and conclusions in a variety of ways (e.g., graphs, charts, extended writing, visual & oral presentations (WM1)	• I can select, record, and organise historical information independently (WM1) • I can communicate my ideas, opinions, and conclusions with increasing independence in a variety of ways (e.g., graphs, charts, extended writing, visual & oral presentations (WM1)